

Fjernsyn og identitet i et bikulturelt samfund

De 12-19 åriges TV-præferencer i Nuuk, Grønland

JETTE RYGAARD

Børnene og de unge i Grønland deler skæbne med mange andre børn og unge fra små sprogområder vedrørende deres foretrukne fjernsynsprogrammer: Programmerne, de har adgang til og som de hovedsageligt foretrækker, er ikke produceret på deres eget sprog, ikke engang altid teksten på deres eget sprog, og de mennesker og den kultur, som vises på skærmen, er fremmede for dem. Men hvad er det børn og unge går efter? Og hvad betyder deres valg for dem med hensyn til deres sproglige færdigheder, deres sociale rollemodeller og deres følelse af national og kulturel identitet?

Det er ganske svært at svare på disse vigtige spørgsmål på en simpel og utvedtlig måde, men ved at se på de unges præferencer primært med hensyn til fjernsyn, både som empiriske tal, i forhold til et sprogligt og indholdsmæssigt aspekt samt ved at sammenligne de fundne resultater med andre landes forskning, får vi et ganske godt billede af den unge grønlandske generation i et både nationalt og globalt perspektiv, ligesom resultaterne vil pege i en retning, der udstikker en vej, som gør yderligere forskning indenfor den særligt grønlandske mediebrug påkrævet.

Artiklens opbygning vil have karakter af en tredelt størrelse, der kan ses som en af de mest simple kommunikationsmodeller:

Afsender ⇒ Tekst ⇒ Modtager

Og for ikke at lade som om vi stadig befinder os i den lineære påvirkningsmodel: 'kanyletoriens' dage, så vil jeg opløse modellen til de mere omfattende modeller, som vi ser i brugs- og behovs- og receptionsforskningens modeller, som udtrykker, at publikum – selv ikke når de er børn, som Rosengren & Windahl (1989) har påvist – er en passiv enhed, men snarere små heterogene aktive enheder, forenet eller adskilt af alder, køn, nationalitet og socioøkonomiske relationer, og at disse individer bruger og vælger imellem medieudbudene i overensstemmelse med deres behov for information, identifikation og daglig gratifikation.

For at få et overblik over det grønlandske fjernsyns udbud i forhold til den grønlandske ungdom imellem 12 og 19 år, vil jeg i det følgende se på de elementer som er gengivet i denne model:

Afsender	⇒	Tekst	⇒	Modtager
↓		↓		↓
<ul style="list-style-type: none"> • Hjemmestyrets- medielove • Økonomi • KNR-TV 		<ul style="list-style-type: none"> • Egen- vs. fremmed- produktion • Mulige kanalvalg • Mulige genrer 		<ul style="list-style-type: none"> • Unges TV-vaner i Nuuk: • Adgang til udstyr • 12-15 år.s præferencer & vaner • 16-19 år.s præferencer & vaner • Pige/dren.s præferencer & vaner • Gr.sp/dk.sp.s præferen. & vaner

Datamaterialet, metode og undersøgelsesdesign

Det talmateriale, jeg i denne artikel bygger på, stammer fra et pilotprojekt i Nuuk, udarbejdet på Ilisimatusarfik i foråret 1996 sammen med tre hovedfagsstuderende¹ og en ph.d. stipendiat², som jeg fortsat arbejder sammen med i fortkommende undersøgelser omkring børn og unges medievaner i hele Grønland. Nuuk blev valgt som pilotobjekt, fordi den udgør en særstatus i Grønland. Nuuk er den største by med en befolkning i 1996 på 12.880, hvoraf de 12-19 årige udgør 10% af befolkningen med 1295, fordelt mellem 622 piger og 673 drenge og unge mænd. Nuuk er profilmæssigt en ung by med mange uddannelsesinstitutioner over folkeskoleniveau, flere underholdnings- og ungdomsfaciliteter, en driftig erhvervsby og ikke mindst præget af at være center for Hjemmestyret. Mange af disse faktorer peger på, at der blandt befolkningen findes en stor del tilkaldt, hovedsagelig dansk, arbejdskraft.

Nuoks status som en by befolket af højtuddannede ses også af, at den skattepligtige indkomst i gennemsnit i Nuuk udgør kr. 141.655 mod f.eks. Upernaviks på kr. 78.719. I mange af de byer, der er afhængige af fangst- eller fangstrelateret erhverv som f.eks. Tasiilaq og Iloqqortoormiut på Grønlands østkyst, udgøres indkomstgrundlaget for en stor dels vedkommende af overførselsindkomster.³ Desuden er Nuuk ikke geografisk, trafikalt og derfor fragt- og varemæssigt isoleret som mange andre byer og bygder i Grønland, men kan besejles hele året.

Disse forhold betyder, at forholdene for de unge i Nuuk afviger lidt fra forholdene fra andre unge i Grønland og at de derfor som gruppe også er lidt anderledes. Dels udgør de unge en mere sammensat gruppe af både grønlandske, danske og grønlandsk/danske, end man vil se det andre steder i Grønland og dels har de flere fritids-, indkøbs- og underholdningsmuligheder generelt. Endeligt kan man formode, at denne gruppe unge har flere penge mellem hænderne til forbrug, både på grund af forældrenes indkomst og måske fordi de bliver præget af en lidt anderledes livsstil og derfor har mere fritidsarbejde, hvilket projektet i sin helhed vil vise.⁴ Imidlertid må man formode, at alle de ovennævnte faktorer kan tænkes at indvirke på denne gruppe 12-19 åriges medievaner.

I pilotprojektet har vi valgt et undersøgelsesdesign med udelukkende kvantitative data, som baserer sig på et spørgeskema udformet på grønlandsk/dansk med 72 spørgsmål inddelt i 9 undergrupper, som omfatter 'bagrundsvariable', 'fritid', 'fjernsyn', 'video', 'video i skolen', 'musik video', 'radio', 'læsevaner' og 'bemærkninger'. Denne artikel vil således fremstille resultater fra denne kvantitative undersøgelse.⁵

Spørgeskemaundersøgelsen blev foretaget i uge 20: 13.-19. maj 1996. Undersøgelsen omfatter 208⁶ ud af 1295 unge i Nuuk, dvs. omkring 16% af unge i den pågældende aldersgruppe i Nuuk, 15, eller 7% af disse unge betegner sig selv som dobbeltsprogede og har således i visse af spørgsmålene, hvortil der er knyttet spropparametre, krydset sig selv af som talende lige meget grønlandsk og dansk. Eftersom det ikke er udsædvanligt at opfatte sig som fuldt dobbeltsproget i Nuuk, har jeg i disse beregninger, der drejer sig om TV-præferencer, valgt at lade gruppen indgå i materialet.

I alt udsendte vi 264 spørgeskemaer, fik 230 retur og måtte kassere 22 på grund af aldersmæssigt udfald, da disse elever var ældre end vores målgruppe på 12-19 år, – et ikke ukendt fænomen i gymnasiet og i handelsskoler og erhvervsfaglige uddannelser i Grønland. I alt har jeg således et frafald på 56, dvs. 21% og altså en svarprocent på 79%. Samtlige af de adspurgte/tilstedeværende elever besvarede spørgeskemaet, og en del af frafaldsprocenten er således udelukkende et udtryk for, at en lærer uventet skulle på kursus, således at to klasser á 12 & 20 ikke blev spurgt, samt at der i de øvrige klasser var 2 fraværende.

For at opnå en så høj validitet som muligt involverede undersøgelsen elever i alle Nuuks 6 skoler, gymnasiet *GU* samt *Jern & Metalskolen* som repræsentant for den erhvervsfaglige gren. På hver skole blev der udvalgt tilfældige klasser omfattende samtlige klassetrin. Der deltog således 19 klasser/hold i alt: 12 klasser fra 7.-12. klasse i folkeskolen, 3 gymnasieklasser samt 4 hold fra den erhvervsfaglige uddannelse. Eleverne var ikke forhåndsorienterede, men fik spørgeskemaerne udleveret af klasselæreren i en undervisningstime. De hurtigste (og største) var en halv time om at besvare spørgeskemaet, men andre (og lidt yngre) var i nærheden af halvanden time om det.

Den gruppe unge, jeg her beskæftiger mig med, er som sagt de 12-19 årige. De yngste af dem tilhører den gruppe, som Piaget ville kalde 'den formelt-operationelle alder', som går fra 11/12 år og frem til et grænsepunkt for den voksne alder, eller med Peter Blos' udtryk 'den sene adolescens'⁷, som den ældre gruppe tilhører. Hvornår individerne transcenderer udviklingsmæssige stadier og hvordan disse forløber, afhænger dels af medfødte anlæg og dels af samfundsmæssige og kulturelle forhold. Det man imidlertid kan sige om den formelt-operationelle alder og den sene adolescens er, at det er der, hvor man kan tænke abstrakt og lovmæssigt, hvor man begynder at lægge planer for sit liv, vælge arbejde og livsform etc. Den erfaringsdannelse og den problemløsning, der er mulig i forhold til disse svære spørgsmål, søger de unge at løse gennem iagttagelse, 'trial-and error' og identifikation, i visse tilfælde leveret via massemediernes medierede erfaring. Udviklingsmæssigt har de forladt de

første 3 af Jørgen Pauli Jensen⁸ & Tröger's (Jerlang, 1997) noget identiske faser, der følger Piagets, i forståelsen af mediestof og film, hvor dette enten opleves som 'livagtigt virkelighed', 'afbildet virkelighed' eller 'mulig virkelighed. Min gruppe ved i realiteten – eller burde vide – at mediestof er 'udvalgt og bearbejdet virkelighed'; men uden egentlig og grundig undervisning i mediekundskab i skolerne er også denne tilgang til mediernes virkeligheds karakter i realiteten af teoretisk karakter. Fra senere års forskning er det nemlig blevet ganske klart, at især privilegerede grupper af de unge, de kulturstærke i modsætning til de kultursvage⁹, er bedre til at udnytte mediernes mangeartede informationsmuligheder og at de aktivt og selektivt er i stand til at søge informationerne bekræftet eller uddybet også andetsteds.

Mediebilledet i Grønland og lidt TV-historie

Medielandskabet i Nuuk er hurtigt overset.¹⁰ Der findes 2 landsdækkende, selvejende aviser, *Atuagagdliutit/Grønlandsposten (AG)* & *Sermitsiaq*, som begge er dobbeltsprogede samt en lokalavis med primært annoncer & TV-programmer, *Nuuk Ugeavis*. Partiet Atassut har desuden startet den første internet-avis: *Atagu*. Grønlands Radio sender iflg. *Statistisk Årbog for Grønland* (1997) i 1996 2765 timers grønlandske udsendelser ud af et samlet antal på 5035, i alt 55% og kun 825 timers danske udsendelser årligt eller kun 16%. Grønlands radio har fra radioens start i 1958 tilstræbt en 80/20 procents løsning på taleprogrammers område: det vil sige 80% grønlandsk stof og 20% dansk. DR's P1 kan høres 4 timer forskudt på grund af tidsforskellen. Desuden findes en lokalradio i Nuukområdet: Radio-UP-Town og den nærmeste store by, Sisimiut, har en populær lokalradio, Sisimiut Tusaatat, som ind imellem også kan høres over Nuuks lokale radio.

KNR (Kalaallit Nunaata Radioa – Grønlands Radio) er en hjemmestyrefinansieret radio- og fjernsynsvirksomhed, der sender den offentlige TV-kanal's eneste program. Derudover findes der en lokal TV-forening, der med dekoder og mod månedlig betaling sender TV-3 og TV-1000, en nordisk underholdningskanal og en ren filmkanal. KNR-TV sendte i 1996 i alt samlet 3171 timers fjernsyn, eller i gennemsnit 8 timer og 36 minutter dagligt, heraf 358 timers grønlandske udsendelser eller 11%, mens udsendelser på andre sprog udgjorde 2813 timer eller 89%. Video har en enorm udbredelse i en by som Nuuk¹¹, der først med det nye kulturhus Katuaq's indvielse i februar 1997 også har fået en tiltrængt biograf. Indtil da eksisterede der to filmklubber, der begge i princippet var private, nemlig *Gymnasiets Filmklub* + *'Sana's Filmklub (Dronning Ingrid's Hospital)*, men som der dog var adgang til også for udefrakommende.

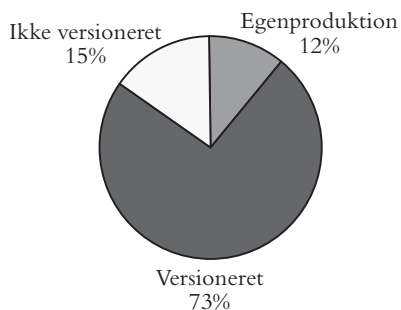
På en måde sneg det grønlandske fjernsyn sig ind ad en bagdør i Grønland via decentralistiske og private organisationer. I 1966 blev den første grønlandske TV-forening i Nuuk stiftet, og allerede i 1971 havde dette foretagende

spredt sig til 15 velfungerende TV foreninger over hele landet. Da det Hjemmestyreejede nationale 'Samtidigheds TV' gik i luften i 1982, synes det således mere at være en legalisering af de eksisterende foreninger end en egentlig politisk beslutning om at skabe et nationalt TV. Den diskussion, baseret på en ansvarlig og gennemdiskuteret mediepolitik, hvad angik indhold af grønlandsk sprog og national kultur, som man så udfoldet så heftigt i andre lande¹² forud for indførelsen af et nationalt TV, manglede næsten helt. Det tre år gamle Hjemmestyre bekræftede imidlertid forslaget ved lov og var nu i stand til at overgive driften af et nationalt fjernsyn til en anden institution, nemlig Kalaa-llit Nunaata Radioa eller KNR.

Helt fra starten havde fjernsynet givet anledning til ambivalente følelser i befolkningen: Interesse og nysgerrighed blandt brugerne som hurtigt blev medlemmer af TV-foreningerne i Grønland. Fra de danske initiativtageres side var udsigten til et grønlandsk fjernsyn præget af idealistiske forestillinger, idet de håbede, at fjernsynet kunne få de unge mennesker væk fra vejene, at det ville hjælpe til at skære ned på drikkeriet, at det ville gavne sprogkundska-berne og yderligere at det dels ville betyde en positiv påvirkning på den gene-relle uddannelse af folk og dels samtidig gavne det kulturelle arbejde. Andre røster, som var betydeligt mere kritiske, var grønlandske kulturpersonligheder, som i høj grad var opmærksomme på det sproglige problem, der kunne opstå, når fjernsynet blev tilgængeligt med en overvældende dansk og amerikansk påvirkning. Mange følte, at grønlænderne ville være i fare for at miste deres sprog¹³, at det grønlandske sprog ville uddø¹⁴ eller at manglen på national iden-tifikation i fjernsynet ville skabe '*et Grønland uden et ansigt*'.¹⁵ Men bortset fra sådanne, relativt få, kritiske stemmer fra offentligheden, var debatten i det grønlandske landsting mere koncentreret omkring de tekniske muligheder og de økonomiske konsekvenser end om en debat om sprog, kultur og nationale værdier. Ikke desto mindre kan man i en TV betænkning fra 1975¹⁶ finde en slags 'programerklæring' om sprogfordelingen, som implicit var skjult i be-mærkninger om 'egenproduktion' versus 'versionerede' og 'ikke-versionerede' programmer. I bilag 12 i *Betænkningen af 1975* findes en programskitse til 1 uges programmer, hvor sendetiden for en 7 dages uge opgøres til 1215 minuter totalt TV-udbud – en daglig sendetid på 2 timer 53 minutter i gennemsnit. Det bemærkelsesværdige, i forhold til 1996 – året for pilotundersøgelsen i Nuuk –, som vi skal se på senere, er imidlertid at programfladen på ugebasis opgøres til 140 minutters 'egenproduktion', 890 minutters 'versioneret' og 185 minutters 'ikke versioneret' TV-udbud, det vil sige et TV med 'et overvej-ende grønlandsk ansigt'! En 85/15 procents løsning i hvert fald på sprogpla-net.

Figur 1 viser de procentvise sprogandele af det tænkte programforslag:

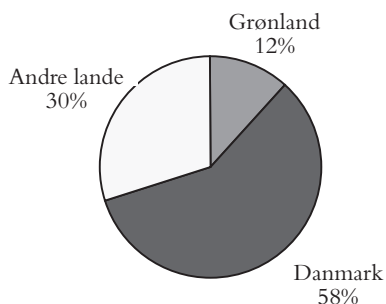
FIGUR 1: Programskitse fra TV-udvalg 1975: I alt pr. år 1073 timer

7 dages planlagt fjernsyn i 1975 udgjorde 1215 minutters total udsendelse, hvilket i gennemsnit giver 2 timer og 53 minutter pr. dag.

Som vi kan se af tallene ville, hvis den foreslåede programprofil havde været efterlevet, 85% af sendefluden have været enten rent grønlandsk eller grønlandsk versioneret. Sådan blev virkeligheden aldrig, selvom radiofonichef Peter Frederik Rosing i 1982 optimistisk omtalte intentionerne om at versionere: *'Tyngdepunktet bliver grønlandsk versionering – det vil i almindelighed sige grønlandsk tekstning – af de udsendelser vi får op fra Danmark ...'*¹⁷ Som tallene i figur 2 fra 1996¹⁸ vil vise, er man længere fra dette optimistiske mål end nogensinde.

FIGUR 2: Produktion af KNR-TV-udsendelser i 1996: Ialt 3049 timer

7 dages fjernsyn i 1996 udgør 3049 timer, hvilket i gennemsnit giver 8 timer og 36 minutter pr. dag.

Figur 2 viser en 12% grønlandsk egenproduktion, som er 357 timer¹⁹ pr. år eller omkring en time pr. dag, en dansk produktion på 58% og en produktion fra andre lande på 30%. Samlet giver det en fremmedproduktion på 88%, som hovedsageligt enten er dansksproget eller med danske undertekster.

Tallene for 1996 viser ikke, som man måske ville forvente, forøgelse i antallet af egenproducerede programmer i forhold til et samlet øget antal sendeti-

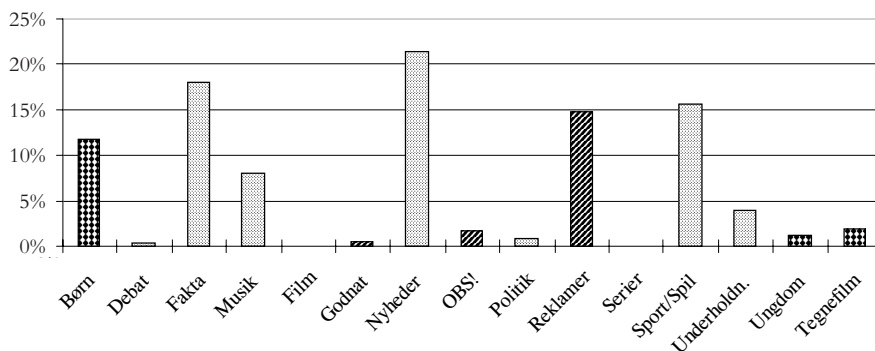
mer. I 1996 vistes der i alt 3049 timers TV, fordelt på en samlet egenproduktion på 357 timer og en fremmedproduktion på 2692 timer. Den daglige sendetid er således i gennemsnit forøget med 5 timer 28 minutter, og er nu på 8 timer 21 minutter, mens den grønlandske sendetid nærmest må siges at være stagneret, idet dens andel af forøgelsen kun er på gennemsnitligt 40 minutter og altså i 1996 når op på 59 minutter.

Det bemærkelsesværdige i relation til tallene fra 1996 er imidlertid, at landsstyret forestillede sig, at et nationalt fjernsyn skulle bestå af en egenproduktion på 12%, hvilket blev en realitet, selvom de faktiske udsendelsers time-tal er blevet mere end fordoblet. Den store forskel imellem de intenderede 1975 tal og de realiserede 1996 tal er imidlertid, at de fremmedproducerede programmer, som landsstyret forestillede sig skulle være oversat til grønlandsk, enten som grønlandsk versionering eller med grønlandske undertekster, kun er blevet oversat i meget begrænset omfang. Dette tal har KNR-TV imidlertid ikke oplyst. Men ud fra mine iagttagelser optræder oversættelser hovedsageligt i børneprogrammer eller i få andre programmer, som bliver betragtet som værende af særlig interesse for den grønlandske befolkning. Film, serier, TV-nyheder og debatprogrammer bliver vist på originalsproget med danske undertekster eller med dansk tale.

Hvis vi undersøger hvilke programtyper KNR-TV i 1996 producerede som deres 12%’s egen produktion, vil den følgende fordeling af programmer efter genrer give os et fingerpeg om, hvad man fra KNR’s side anser for vigtige – og mulige – for et nationalt fjernsyn.

Figur 3 viser KNR-TV’s egenproduktion i 1996 i procenter fordelt på genrer.

FIGUR 3: KNR-TV’s egenproduktion i procenter 1996

*n=359 timer*²⁰

Hvis vi ekskluderer de programmer, som man ikke kan kalde ‘rigtige programmer’ (de sribede søjler i diagrammet), falder den grønlandske egenproduktion til kun 9%. Med ikke rigtige programmer mener jeg reklamer, som er

indtægtsgivende og som udgjorde 53 timer pr. år, svarende til 15% , OBS (oplysninger til borgerne) med 6 timer og 2% og en slags egenreklame: 'godnat', som er den følgende dags program med 2 timer eller 1%.

Ser vi på programmerne, som er af særlig interesse for børn og unge fra 12-15 år (de ternede søjler), ser vi, at de deciderede børneprogrammer løber op til 42 timer pr. år svarende til 12%, ungdomsprogrammerne til kun 4 timer pr. år eller 1%. Tegnefilm, som er ikke er en ægte egenproduktion, men derimod en sproglig tilpasning i form af grønlandsk versionering, tegner sig for 7 timer eller 2% pr. år. Disse programmer af særlig interesse for børn og unge beløber sig til 15% – eller netop det samme som reklamerne. Selvom den grønlandske egenproduktion af børneprogrammer ikke i timer er så imponerende, er lige netop egenproduktionen af egentlige børneprogrammer procentvis absolut konkurrencedygtig i forhold til Danmarks Radios egenproduktion, som f.eks. i 1994 udgjorde 6,3%, og TV2, som slet ikke viser egenproducerede børneprogrammer. På den måde kan man jo sige, at der gør sig det samme forhold gældende for de yngste seere i Grønland som i Danmark *'... at jo yngre seerne er, jo mere er det altså DR, der overholder sine public-service forpligtelser. Og jo mere dansk TV får de'*.²¹

Når KNR-TV af deres samlede årlige udsendelser kun har produceret 12% selv – eller i realiteten 9%, når man tager de 'ikke rigtige programmer' med – er det naturligvis et spørgsmål om ressourcer. En løselig sammenligning med den tilsvarende danske public service kanal, – i.e. hvis man så DR1's egenproduktion i relation til Danmarks indbyggertal med 5.18 millioner mennesker overfor Grønlands egenproduktion i et land med kun 55 732 indbyggere²², – ville vise, at det 'kostede' hver person i Grønland ti gange så meget at have eget sprog TV i forhold til Danmark for ca. 9 gange mindre udbud. Det er dyrt at være et tyndbefolket land.

På en mediekonference i marts 1998 i Ilulissat, luftede ledelsen i KNR-TV en stærk interesse i at få endnu en kanal. At stræbe efter kvantitet i stedet for kvalitet er et velkendt problem netop i medieverdenen alle steder. Men netop for en TV-kanal i et dobbeltsproget samfund, der skal dække to sprogområders interesser samtidig med at den selvfølgelig primært tilgodeser og opfylder landets egen public-service-forpligtelse, kan det være en tvingende nødvendighed. Af KNR's strategiplan, som blev udarbejdet med udgangspunkt i oplægget til mediekonferencen, fremgår det at målsætningen for de kommende 5-10 år bør være en egenproduktion i TV på 1200 timer om året. En sådan programflade på grønlandsk vil resultere i, at en stor del af de programmer, man i dag modtager fra DR og TV2 og sender i KNR-TV's program, vil presses ud af 'prime time'. Disse programmer må derfor nødvendigvis lægges på en alternativ kanal. *'KNR-TV stræber således efter et øget 'vedkommende' TV på flertallets sprog og præmisser. Den tekniske opdatering er i fuld gang og vil være gennemført i løbet af de kommende 2-3 år og den arbejdskraftmæssige side er under stadig udbygning og forbedring, så i løbet af den omtalte tidsperiode har vi lov til at håbe på gradvist at sikre det økonomiske fundament for projektet'* fortæller KNR direktør Peter Frederik Rosing.²³

Deskriptiv analyse af 12-19 årige unges udstyr og fjernsynspræferencer i Nuuk

I den grønlandske selvforståelse er Grønland et højt udviklet IT-land. Men selvom Nuuk efter grønlandske standarder bliver betragtet som en rig by, viser vores undersøgelse af de unge i Nuuk²⁴, at de er mindre veludstyrede med hensyn til eget medie-udstyr end den ækvivalerede danske gruppe, som vist i tabel 1. Forskellen mellem de danske og de grønlandske tal for computerens vedkommende er, en anelse i grønlændernes favør; forbavsende nok i betragtning af, at det er et relativt dyrt stykke teknik at købe. Ser vi imidlertid på tallene for de grønlandsktalende grupper overfor de dansktalende gruppers vedkommende, er forskellen signifikant med 9% for den grønlandsktalende gruppes vedkommende overfor den dansktalende gruppe med 21%.

Grønland og specielt Nuuk er et bikulturelt og dobbeltsproget samfund. Den økonomiske forskel, der er imellem indkomsterne i andre byer, der er mere grønlandskprægede og Nuuk, gør sig også gældende imellem de voksne grupper i Nuuk, hvor indkomsten for personer, født i Grønland, i 1996 udgjorde kr. 126.000 overfor de personers skattepligtige indkomst, der er født udenfor Grønland, som var på kr. 278.000. Som vi kan se af tabellen, gør denne forskel sig også gældende i ungdomsgruppen, hvor den dansktalende gruppe 'fører' indenfor alle medieudstysgrupperne, med PC som den mest markante.

Ser vi på de grønlandske (grønlandske i denne forbindelse betyder dem der bor i Grønland) piger og drenges medieudstyr, er det ikke så overraskende, at der af drengene er dobbelt så mange, der har egne computere og at de også 'fører' inden for TV og video om end i noget mindre målestok. At de stadig også er førende indenfor musikmedierne: CD, kasettebåndoptager og walkman er lidt forbavsende, når man tager unge pigers musikinteresse og idoldyrkelse i betragtning. I Danmark f.eks. er der en tendens til, at pigerne 'fører' svagt i adgangen til walkman/discman og grammofon og at de 15-16 årige piger også 'fører' i relation til de jævnaldrende drenge i deres angivelse af, at de hører musik dagligt (Friedberg1997). Alt i alt må vi imidlertid konkludere, at drengene i Grønland generelt og som helhed er mere teknisk materielt indstillede end pigerne.

Forskellen imellem den danske og den grønlandske gruppe (Dk. og Gr.), er ikke overvældende, men jeg frygter, at den mere markante forskel, som vi ser mellem den grønlandsktalende og den dansktalende gruppe i Nuuk, er en indikation om, at den landsdækkende undersøgelse fra 1997, som er under bearbejdning netop nu, vil fremvise alarmerende resultater. Det første indtryk af interviewundersøgelsen af unge i hele Grønland tyder på, at den unge generation mange steder i Grønland ikke er særligt befordrede, hverken med hensyn til privat medieudstyr eller organiserede offentlige fritidsaktiviteter. Der er for eksempel i flere af yderdistrikterne i Grønland ikke engang en klub, hvor de unge kan mødes og danse. Det mest fremherskende tilbud til de unge er en hal

eller en mini-hal, hvor drengene kan spille fodbold. Et fremherskende tilbud til pigernes fritidskultur er ofte et kursus i skind- eller perlesyning, hvilket for en ung pige dedikeret til dyrkelse af *Spice Girls*, er et tilbud som hun let kan modstå.

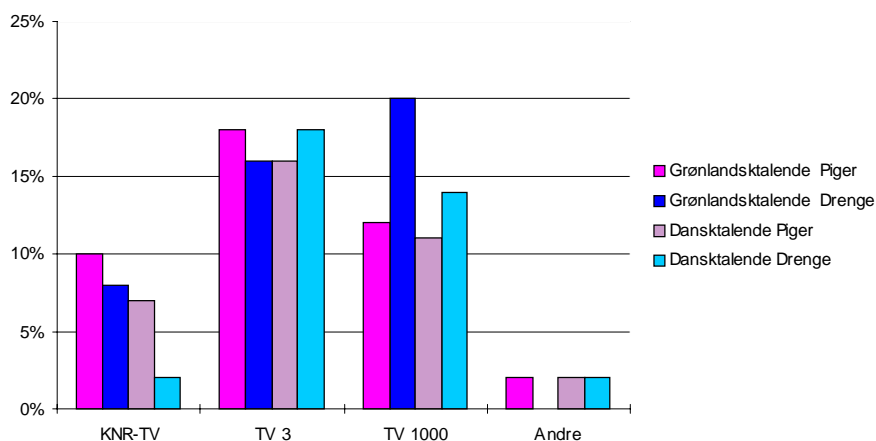
TABEL 1: De 15-18 åriges eget medieudstyr

	Dk.	Gr.	Gr.spr.	Dk.spr.	P	D
TV	76%	63%	24%	42%	26%	37%
CD	90%	85%	38%	50%	41%	44%
Kasette	89%	87%	37%	54%	42%	45%
PC	25%	29%	9%	21%	10%	20%
Walkm.	83%	71%	30%	44%	29%	41%
Video	41%	45%	16%	30%	14%	30%

Kilde: DK: Torben Fridberg for Center for Børne og Ungdomsmedier. Københavns Universitet. 1997, p. 42 & Gr, Gr.spr (grønlandssprogede), Dk.spr (dansksprogede), P (piger) & D (dreng): Pilotprojekt fra Ilisimatusarfik 1996. Grønlandske tal: n=112.²⁵

Nu da vi har set hvad ungdommen i Nuuk har adgang til, er det næste spørgsmål uvægerligt: Hvilke kanaler og hvilke programmer foretrækker de? Bortset fra den ovenfor nævnte public service kanal KNR-TV, kunne man, som sagt, i 1996 få adgang via dekoder til to ekstra betalingskanaler i Nuuk: TV3, en nordisk underholdningskanal og TV1000, film kanalen.

FIGUR 4: Favorit kanal for de 12-15 årige i Nuuk

Procenter af det totale antal²⁶

$n = n(\text{gr. piger}) = 31; n(\text{gr. dreng}) = 33; n(\text{dk. piger}) = 33; n(\text{dk. dreng}) = 32;$

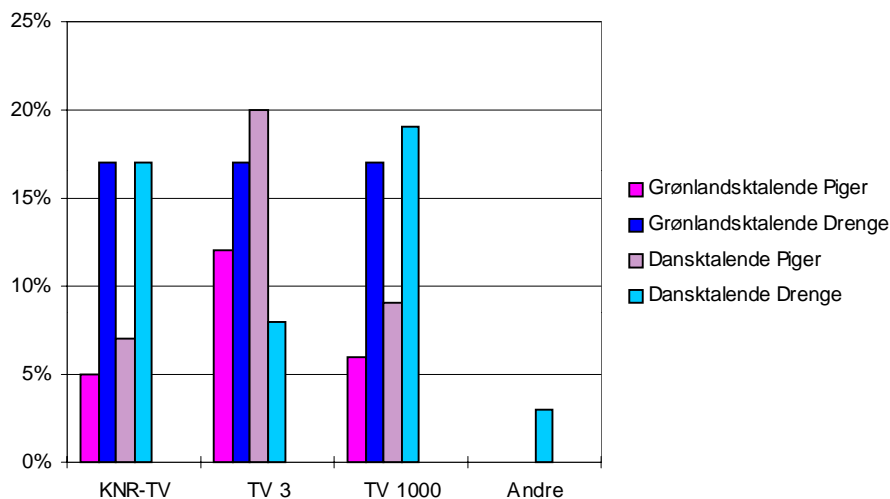
I figur 4 ser vi, at de 12-15 årige som gruppe signifikant foretrækker TV3. Deres sekundære valg er TV1000. Disse valg er mere eller mindre gyldige for hele gruppen undtagen de grønlandsktalende drenge, som synes at foretrække film for underholdning og derfor har TV 1000 som deres primære valg. Gruppen 'andre' refererer til de parabolstationer som få unge har adgang til.

Ifølge ovenstående tabel er det evident, at KNR-TV har et problem med at tiltrække sit yngre publikum i forhold til de konkurrerende kanaler. En nærliggende grund til dette problem kunne være, at tallene i figur 3: '*KNR-TV's egenproduktion fordelt på genrer*' viste, at kun 14% af årets egenproduktion eller i alt 49 timer pr. år er afsat til børne- og ungdomsprogrammer inkluderet tegnefilm. Og selvom vi ved, at det er et velkendt fænomen fra andre landes undersøgelser, at børn og unge ikke er specielt interesserede i deciderede børne- og ungdomsprogrammer, så er en TV-aften på den grønlandske public-service kanal ikke altid særlig børne- og ungdomsvenlig, hvis man tager de unges interesser alvorligt. Ifølge Gallup/Danmarks Radios Medieforsknings særkørsel er det lidt 'skøre' underholdningsprogrammer som det af Danmark Radio producerede *Husk lige tandbørsten* fra 1995 sammen med den uopslidelige serie *Beverly Hills*, der er de absolut mest trækkende programmer for de 12-20 årige. Selvom en KNR-TV-aften indbefatter udvalgte udsendelser fra DR1, heri også af Danmark indkøbte fremmede TV-produktioner, som KNR-TV kan nedtage og sende som de vil indenfor den indgåede rammeaftale, så består en almindelig aften program i 1996 af i gennemsnit 8 timer og 36 minutter af både grønlandske og danske nyheder, en grønlandsk portrætudsendelse eller lignende og en film eller serie pr. aften. Et helt igennem gennemsnitligt TV-billede, der ikke har noget – udover filmen, der også er udvalgt for at dække et 'public-service-tilbud – der trækker de unges opmærksomhed.

At denne meget TV-glade²⁷ yngre gruppe børn og unge på mellem 12-15 år svigter den 'nationale kanal' er imidlertid et billede, vi kender fra andre landes unge. Danmarks Radio har sine mest trofaste seere blandt de 4-11 årige²⁸, formentlig af den grund, at en stor del af denne gruppe ikke kan læse og derfor har brug for denne kanals større dansksproglige indhold. I teenageårene derimod ser vi også i Danmark, at gruppen fra 12-18 år vender sig imod de mere underholdningsprægede kanaler, således at TV3 i 1994 tegnede sig for 17% og TV2 for 35% af denne gruppes kanalpræference.²⁹ I en nyligt udkommet rapport om børn og TV på Færøerne (Forchhammer 1998), viser samme tendens sig: at de yngre børn går efter sproget først og billederne og indholdet senere og at de lidt ældre generelt orienterer sig udad: indholdet, billederne og den tekniske 'glittethed' først og sproget og det nationale senere. Skolebørn i alderen 8-14 år ser den nationale kanal SvF for 35%'s vedkommende. TV3, som på Færøerne er den norske udgave af denne nordiske underholdningskanal – som efter sigende ikke skulle betyde større sprogproblemer for en færing – ligger på anden pladsen med kun 19%. Men også her gælder det, at jo flere kanaler de unge har at vælge imellem, jo oftere fravælger de den nationale

kanal. En grund der gives til at børnene fravælger den nationale SvF er dens 'uprofessionalisme', som keder de unge, der er vant til de udenlandske kanalers (herunder TV3's) mere glittede præg. Samme holdning har de unge i Grønland overfor KNR-TV, som de finder 'kedelig' og 'uprofessionel'³⁰.

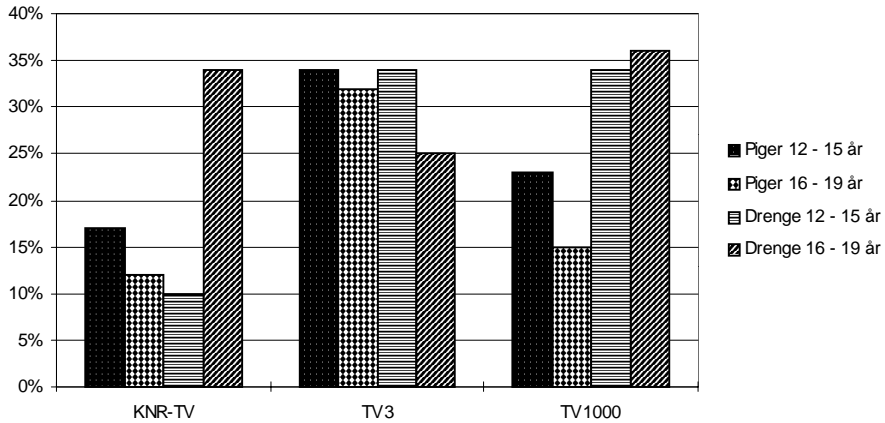
FIGUR 5: 16-19 åriges favoritkanal i Nuuk i procenter

$n =$ $n(\text{gr. Piger}) = 13$; $n(\text{gr. drenge}) = 28$; $n(\text{dk. piger}) = 25$; $n(\text{dk. drenge}) = 24$
 $n(\text{and. piger/drenge}) = 0$ ³¹

Ser vi på tallene i ovenstående figur 5 for de 16-19 årige i Nuuk, er der to karakteristiske forskelle i forhold til den yngre gruppe: De større drenge, både de grønlandsktalende og de dansktalende, er blevet mere interesseret i at se KNR-TV: de ældre piger er blevet mindre interesserede i at se filmkanalen, mens de stadig har bevaret interessen for underholdningen på TV3. Disse forhold vil jeg kvalificere yderligere ved at se på deres genre-mæssige præferencer. Først må jeg nævne, at som helhed er der sket en markant forandring imellem piger og drenge. Pigerne i den ældre gruppe er blevet mindre interesserede i at se TV overhovedet i forhold til de jævnaldrende 16-19 årige drenge, som har vist en markant stigning, (mere end en fordobling) i interessen for KNR-TV og en lille stigning i interessen for TV1000 samt et lille fald i interessen for TV3. Figur 6 viser forskellen imellem de to aldersgrupper og køns interesse for de forskellige TV kanaler.

FIGUR 6: Forskelligheder i TV præferencer iml. de 12-15 & 16-19 årige piger og drenge i Nuuk

Total n = 208

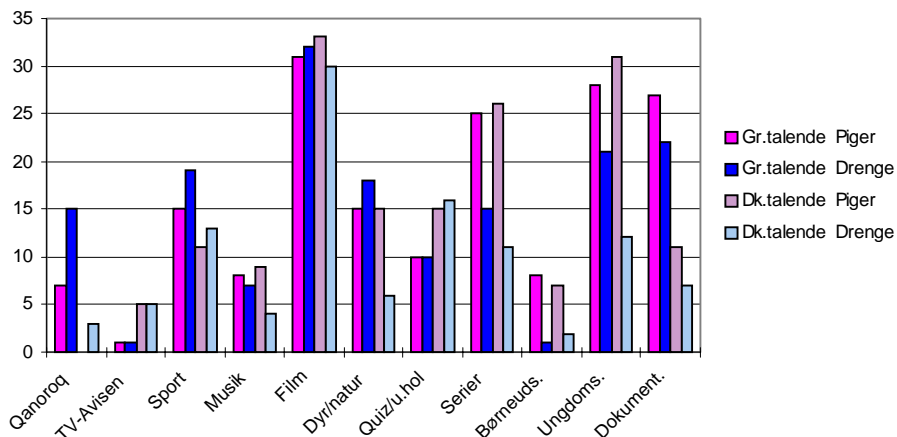
Lad os først se lidt på denne ændring for pigernes vedkommende. McRobbie (1978) beskriver for 20 år siden, hvad hun kalder *'the bedroom culture'* for unge piger fra arbejderklassen, som centrerer sig om en fælles interesse for make-up, mode, popmusik, idoler og drengesnak. Omvendt og 20 år senere hævder Drotner (1995a), at de unge piger i højere grad har invaderet 'det offentlige rum' og at det nu er drengene der har, omend ikke en *'bedroom culture'*, så en *'multi-media-culture'*, hvor de på deres værelser koncentrerer sig om PC-spil, internet og multimedier, alene eller i fællesskab. Hvis de unge piger i Nuuk er mindre interesserede i at se TV, video³² og i at læse bøger³³, hvad bruger de så denne overskydende tid på? I tallene fra undersøgelsen omkring grønlandske unges fritidsinteresser³⁴, ser det ud til, at de 16-19 årige – og specifikt de grønlandsktalende – piger i Nuuk stadig er meget traditionelt indstillet, at de har mange pligter i hjemmet, og har interesser der går i retning af en *'mating-culture'*, hvor de bl.a. går en del 'tur' for at være på de sparsomme 'mødesteder', der er for unge.

For at kvalificere vores viden om børn og unges TV interesse yderligere vil vi vende os imod deres genrepræferencer.

På figur 7 ser vi de 12-15 åriges programvalg³⁵, som er meget lig deres jævnaldrendes interesser i f.eks. Danmark.

Det mest signifikante for de 12-15 årige er, at de afviser nyheder og interesserer sig for film, serier, ungdomsprogrammer og underholdning. I disse valg ligner de meget de unge i Danmark og på Færøerne (Friedberg 1997, Forchammer 1998). I valgene ligger implicit en interesse, som går ud over KNR-TV's egenproduktioner, da de netop 'udmærker' sig ved en manglende film- og serieproduktion, kun 4% underholdning og 1% ungdomsprogrammer.

FIGUR 7: 12-15 åriges favoritprogrammer i Nuuk i tal

$n =$ $n(\text{gr. piger}) = 31; n(\text{gr. drenge}) = 33; n(\text{dk. piger}) = 33; n(\text{dk. drenge}) = 32$

At gruppen som helhed er meget lidt interesserede i *nyhederne*, gælder både de grønlandssprogede og de dansksprogede. En undtagelse udgør de grønlandsktalende drenge, der for 45%’s vedkommende ser *Qanoroq*, den grønlandske TV-avis. Som helhed kan man sige, at de grønlandsktalende drenge og piger er lidt mere interesserede i den grønlandssprogede TV-avis, som sagt 45% for drengenes vedkommende og 23% for pigerne i forhold til de dansksprogede, som ligger på henholdsvis 0% for pigerne og 9% for drengene. Denne forskel på de grønlandsk og de dansksprogede kan måske forklares med, at *Qanoroq* indtil slutningen af 1997 udelukkende var på grønlandsk uden danske undertekster og, at den er meget præget af lokalt stof, der gør nyhederne vedkommende. Denne formodning bestyrkes af, at den samme tendens gør sig gældende for læsningen af *Nuuk Ugeavis*³⁶, der udkommer en gang om ugen og læses af 25% af de grønlandsktalende drenge på 12-15 år imod kun 14% af de dansktalende og 35% af de grønlandsktalende piger i samme alder imod kun 18% af de dansktalende. At interessen alligevel er større blandt den dansksprogede gruppe for *Nuuk Ugeavis* end for *Qanoroq* skyldes nok så meget, at den er dobbeltsproget og at det er her, man kan se TV-programmer, se hvad der sker i byen samt, at der er en ‘opslagstavle’, hvor man kan købe og sælge ting i mangel af en tilsvarende ‘gul’ eller ‘blå’ avis i Danmark. En sidste faktor er, at det at se TV for netop de 12-15 årige er en social aktivitet, der dyrkes sammen med forældrene, og her er de grønlandssprogede også svagt førende med 87% for pigerne vedkommende og 85% for drengene imod den dansksprogede gruppe piger og drenge på 73% for pigerne og 75% for drengene vedkommende. Den danske: *TV-avisen* trækker, trods de 12-15 åriges TV-kigning med forældrene kun 3% af de grønlandsktalende piger og drenge og 15% af de dansksprogede piger og 16% af drengene.

Det massive trækplaster for den 12-15 årige gruppe som helhed er *film* på førstepladsen, hvor 98% af hele gruppen uden de store sproglige eller kønsmæssige udsving favoriserer denne genre. *Serier*, der i 1996, hvor undersøgelsen blev foretaget, var den danske *Landsbyen* og ellers de amerikanske *Roseanne*, *Beverly Hills 90210*, *Sams Bar* og *Columbo*, ligger også temmeligt højt med en forudsigelig kønsmæssig difference. 80 % af pigerne under ét ser serier, mens det kun for drengegruppens vedkommende er 41% , der har denne interesse.

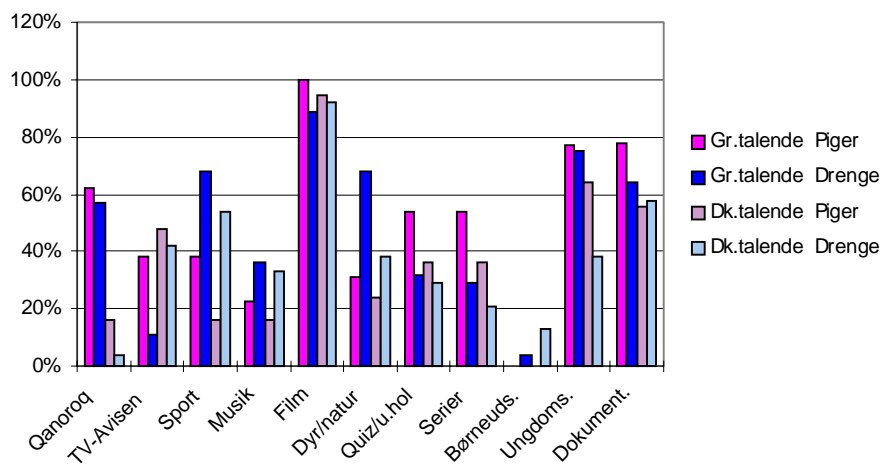
Ungdomsprogrammer ligger, som det ses af figur 7, også temmeligt højt, men det er ikke så uventet.

Hvad der imidlertid kan undre er, at *dokumentarprogrammerne* scorer højt især for den grønlandsktalende gruppe der for 77%'s vedkommende interesserer sig for denne genre imod den dansktalende gruppe, som kun når op på 28%. Denne lidt besynderlige skævhed i samme aldersgruppes interesse fordelt efter den sproglige baggrund gør sig også gældende i gruppens filmvalg, hvor også dokumentarfilmen scorer højt. Om grunden er grønlændernes stadige rodfæstethed i den mundtlige tradition hvor der fortælles historier med rod i virkeligheden, som Kleist Pedersen (1999) er inde på, eller om det er en usikkerhed på selve betegnelsen dokumentarprogram/film, er svært at sige på nuværende tidspunkt, hvor den kvalitative del af Grønlandsprojektet ikke er bearbejdet.

Sport rangerer også relativt højt, men her ser vi, at den grønlandske kønsblandede gruppe igen scorer lidt højere end den tilsvarende dansktalende gruppe og at drengene under ét interesserer sig en anelse mere for sport end pigerne: Drengene viser for 49%'s vedkommendes interesse, mens 41% af pigerne svarer ja til sport. For den grønlandske sproggruppe er det 53% overfor den danske gruppes 37%. Forklaringen på den store interesse for sport er måske ikke så mærkelig for drengegruppens vedkommende, for det er en tendens, der går igen i interessen for selv at dyrke sport (Kleist Pedersen 1999) Men det, der kan undre, er dels pigernes relativt store interesse og forskellen på den dansksprogede og den grønlandksprogede gruppe. Igen må forklaringen søges i det 'nære miljø' i en omstændighed, der desværre gør datamaterialet på dette punkt relativt usikkert. I den ene af de to uger, vores survey løb af stablen i maj 1996, transmitteredes *Arctic Winter Games*. Det vil sige at sport fyldte relativt meget i TV som i de andre medier og i de unges bevidsthed. At det netop var *Arctic Winter Games* satte fokus på det specielt grønlandske, canadiske, det mere inuitprægede og kan forklare den sproglige forskel.³⁷

Vender vi os imod den 16-19 årige gruppe, ser præferencerne for favoritprogrammer ud som i figur 8, der her er gengivet i procenter på grund af for stor spredning i undergruppernes antal:

FIGUR 8: 16-19 årige unges favoritudsendelser i Nuuk i procenter af hver gruppe

$n =$ $n(\text{gr. piger}) = 13; n(\text{gr. drenge}) = 28; n(\text{dk. piger}) = 25; n(\text{dk. drenge}) = 24$

Den mest signifikante forskel fra den yngre gruppe og til den 16-19 årige gruppe er stigningen i interessen for *nyhederne*, både hvad angår *Qanoroq* og *TV-Avisen* samt en meget tydelig præference for nyhedsudsendelsen på ens eget sprog. Højest rangerer den grønlandsktalende drengegruppe med 57%, mens den dansktalende drengegruppe svigter *Qanoroq* med kun 4% og derfor også trækker hele drengegruppens interesseandel ned til 33%. Mest markant er stigningen dog for pigernes vedkommende. Mens de yngre pigers interesse var meget begrænset som vist ovenfor, har pigerne på 16-19 år udvist en lille stigning i interessen overfor *Qanoroq* og er derfor nu på 32%, mens de som gruppe betragtet er uventet godt med i deres interesse for *TV-Avisen*, som er på 45%. Som unik gruppe er de dansktalende piger førende i interessen for *TV-Avisen* med 48% mod de grønlandske piger på 38%, og er således med til at hæve den samlede pigeandel. Den danske *TV-Avisen* derimod, interesserer ikke den grønlandsktalende gruppe som helhed, for kun 20% ser den, og her er det den grønlandske gruppe drenge, der med sine kun 11% trækker det samlede grønlandske gennemsnit ned.

Hvorfor nu denne markante forskel imellem drengenes og pigernes interesse for *TV-Avisen*? Flere faktorer i datamaterialet kan gøre sig gældende. Af de i alt 86 16-19 årige går 29 på *GU* (gymnasiet) og 13 er elever på den erhvervsfaglige *Jern- og Metalskole*. Kønsforskellen imellem de to forskellige uddannelser er markant. I vores materiale har vi 18 piger fra *GU* og 11 drenge, mens tallene fra *Jern- og Metalskolen* er 13 drenge og ingen piger. Udover den generelle formodning om, at visse fag i gymnasiet fordrer eller bibringer de

unge en interesse for nyhedsprægede stofområder, så må yderligere også den sproglige faktor igen trækkes frem. Det kræver en høj grad af dobbeltsproglighed at gå på gymnasiet i Grønland, fordi undervisningen i de fleste fag leveres på dansk, og selvom der på *Jern- og Metalskolen* også undervises i almindelige skolefag som dansk, engelsk og matematik, så er sigtet selvfølgelig mere praktisk og kravet om sprogkunderskaber ikke så udpræget. En forsigtig konklusion på, at den grønlandsksprogede gruppe som helhed svigter den danske *TV-Avisen*, kan være, at det danske/udenlandske stof ikke virker vedkommende i Nuuk eller at sproget i *TV-Avisen* uden grønlandske undertekster udgør en barriere, som det kræver f.eks. en speciel interesse for indholdet, for at kunne forceres.

Ligesom for den yngre gruppe samler interessen sig for den 16-19 årige gruppe om *film* på den absolutte førsteplads med pigegruppen i spidsen. 100% af de grønlandsktalende piger og 96% af de dansk-talende piger foretrækker film i fjernsynet mod 89% af de grønlandsktalende drenge og 92% af de dansk-talende drenge.

Serierne scorer, som i den yngre gruppe, også blandt alle de 16-19 årige ganske pænt, men er dog faldet noget med 54% til de grønlandsksprogede og 36% til de dansksprogede piger og lidt lavere til drengene med 29% til de grønlandsksprogede og 21% til de danskesprogede.

Ungdomsprogrammerne ligger højt i den grønlandske sproggruppe med 77% til pigerne og 75% til drengene, mens det for den danske sproggruppe ligger lidt lavere for pigerne med 64% og kun 38% til drengene.

Sport ligger relativt højt som hos den yngre gruppe undtagen for de dansksprogede pigers vedkommende, som er nede på 16% og altså dermed langt lavere end både de grønlandsktalende piger på 38% og hele drengegruppen på 62%, fordelt med en lille overvægt til de grønlandsksprogede drenge på 68% mod de dansksprogede drenges interesse på 54%.

Et bemærkelsesværdigt udsving springer imidlertid i øjnene. De grønlandsktalende drenges interesse for *dyr/natur* udsendelser ligger meget højt med 68% i forhold til den øvrige gruppe med 38% til de dansksprogede drenge og 31% til de grønlandsktalende piger mod de dansksprogedes 24%. Man kan spørge sig selv om de grønlandske drenges større interesse i dyr/naturudsendelser er et vidnesbyrd om en slags kulturel identitet eller solidaritet med forfædrenes fangererhverv eller med en kulturel større forbundethed med naturen og dermed også interesse for sådanne udsendelser i TV. Et kig på denne gruppes fritidsinteresser samt deres samvær og aktivitet med deres forældre afslører desværre ikke, hvad man kunne have håbet var en entydig forklaring med rod i empirisk talmateriale, nemlig at disse unge mænd dyrkede naturen alene, med venner eller måske tog på jagt eller fiskeri med deres forældre/fædre og derfor også interesserede sig mere udtalt for TV-udsendelser om natur. Så enkelt er det desværre ikke! Svarene på spørgsmålet om fridsinteresser afslører på det empiriske dataplan ingen ekstrem naturtrang, og spørgsmålet,

om hvad de foretager sig med deres forældre i fritiden, fordeler sig med kun 17%, der siger, at de er 'ude i naturen' med deres forældre, mens 33% dyrker indendørs samvær under en eller anden form.

Når vi således ikke kan finde svaret på de unge mænds interesse for naturudsendelser i det at færdes i naturen, kan vi måske søge forklaringen i den simple historiske bevidsthed, som måske især den grønlandske mand ligger under for og som den moderne samfundsform ikke altid tilgodeser. Der tales flere steder (Wagner Sørensen 1996)³⁸ (Filmen: *Lysets Hjerte* 1997)³⁹ om 'den grønlandske mands krise', som sandsynligvis har sin rod i en drengopdragelse, der er rodfæstet i fortidens levevilkår, hvor mandens plads var i naturen, på jagt efter føden. Samfundsudviklingen har i Grønland som andre steder, revet hvad der måtte være af realitet og romantik omkring dette erhverv væk, mens drømmen stadig ligger latent i den kollektive bevidsthed og således alligevel overføres til drengebørnene af familien og moderen uden, at den kan blive udlevet på andet end drømmeplanet. – Måske som en art medieret eskapisme, på samme måde, som når de unge piger dagdrømmer til kærlighedsromaner (Radway, 1984) I forlængelse af dette argument kan vi forestille os, at når de unge mænd i Grønland interesserer sig for TV om natur, kan dette svar måske sige noget om forandringen i det grønlandske samfund, som også andre steder i verden, nemlig at mennesket, ifølge de værste pessimister, mere og mere går over til medie- medierede oplevelser og at denne bølge også er nået til Grønland.

En arg modstander af fjernsynet: Jerry Mander ser medieringsprocessen som en naturlig videreudvikling af dels det naturlige miljøes forvandling til sekundære, kunstige og abstrakte former og dels som en konsekvens af de økonomiske systemer, som han beskriver dem i USA: '*Konverteringen af det naturlige til det kunstige, som er rodfæstet i vort økonomiske system, finder lige så meget sted indenfor den menneskelige følelses- og oplevelsesverden som i landskabet.*'⁴⁰ Og skønt hans meget kontroversielle bog *Four Arguments for the Elimination of Television* udkom så sent som i 1977 – to år før det Grønlandske Hjemmestyres indførelse, – så henviser han stadig på dette tidspunkt med en note af sentimental naturromantik til eskimoerne, som er så fortrolige med de forskellige former for snefnug, at de kan '*...finde seksoghalvtreds forskellige variationer.*'⁴¹ Når de unge mænd i Grønland således ser naturen i fjernsynet og ikke opsøger den i naturen, ville Manders nok begræde, at også disse unge mænd, som den amerikanske befolkning, har 'tabt deres uskyld' og har '*... måttet ofre de millioner af små, detaljerede, multispektrale oplevelser – følelsesmæssige, fysiske, instinktive, sansesmæssige, intuitive og mentale – som var egnede og nødvendige for menneskers vekselvirkning med naturlige miljøer.*'⁴²

Vi kan derfor ønske den unge grønlandske befolkning velkommen til 90'erne – på trods af en natur som bare fem minutter uden for byzonen kræver færdighed for at kunne overleve!

Medierne som identitetsskabere i et bikulturelt samfund

'Ich bin polizei' lyder det hujende fra et par ellers udelukkende grønlandsktallende smådrenge i Ittoqqoortoormiut, mens de nysgerrigt tager mig og min kollega, som er på interviewtur i Østgrønland, i øjesyn. Grunden til denne hilsen, som jeg ikke er sikker på, de forstod indholdet af, i denne fjerntliggende by på 445 indbyggere, er ikke tyske turisternes indflydelse, men skal findes i fjernsynets korttidspåvirkning. Nærmere betegnet den tyske kanal RTL, som de lokale kan tage 'gratis' sammen med den nationale public service kanal KNR-TV. At børnene og de unge hænger foran skærmen og ser udsendelser, de ikke forstår sprogligt og som i kulturel og indholdsmæssig forstand ligger milevidt fra deres egen hverdag, blev ikke alene bekræftet af smådrengenes sprogsikre hilsen, men også af især de unge pigers begejstring over eftermiddagens must på TV, *Melrose Place* på tysk. *'Forstår I hvad der bliver sagt spørger vi pigerne?'* *'Nej'*, lyder svaret, der imidlertid ikke får dem til at springe et afsnit over. *'Forstår I hvad det handler om?'* Lidt trækken på skuldrene og en svag genert grinen, afslører på det nonverbalt kommunikative plan, som de har så meget erfaring i, at det da ikke er så vigtigt – sådan i detaljerne. Hvad der er vigtigt forklarer de på vores indtrængende opfordring, er tøjet, smykkerne, boligindretningen og kæresteproblemet, – alle de ting, som man på tingsplanet ønsker sig og efter bedste evne prøver at efterligne i en by, hvor alle indkøb (også modetøj) foretages et og samme sted, i byens eneste forretning KNI, der sælger alt fra mælk til jagtgeværer. Kæresteproblemer, forelskelse og jalousi har man som bekendt alle steder uanset setting, og det er rart at se det udspillet på fjernsynet dag efter dag. Det kan man ikke i det nationale grønlandssprogede fjernsyn, der ikke byder på fiktion.

Hvis man skal forsøge at drage en konklusion fra de foregående tal: Det minimale grønlandske udbud på 9% egenproduktion i de tilgængelige TV-kanaler og programmer og de unges medieforbrug, som i vid udstrækning favoriserer det tematiske indhold udenom det nationale udbud – så kan man næsten sige, at de grønlandske børn og unge bliver placeret i en position, som var de minoriteter i deres eget land, skønt de talmæssigt udgør majoriteten. I hele pilotprojektets gruppe af 12 – 19 årige er der 79%, der rapporterer, at de er født i Grønland og 21%, der siger, at de er født udenfor Grønland. Disse selvrapporterede grønlandske børn og unge ser et fjernsyn 'uden et grønlandsk ansigt'⁴³ som en tidligere advarsel lød. Og de gør det af de to ovennævnte grunde 1: Fordi der er et meget begrænset grønlandsk programvalg, der interesserer dem og 2: På grund af den primære interesse for indhold først og sprog senere i denne gruppe i den formelt operationelle/sene adolescens alder, så vælger de aktivt og selektivt blandt de mere lystfyldte udenlandske tilbud. På baggrund af disse tal er et nærliggende spørgsmål: Hvad betyder et så massivt fremmedsprog og fremmekulturelt medieudbud for ungdommen i Grønland?

Førend hele den landsdækkende undersøgelse, inklusiv det bearbejdede kvalitative materiale, er færdigt, er det for tidligt at sige noget entydigt på bag-

grund af vores eget materiale. I det følgende vil jeg derfor læne mig op ad eksisterende forskning for at forsøge at besvare dette spørgsmål.

Uden at tilslutte mig effektmodellens noget uniforme syn på mediepublikummets påvirkningsmulighed, ligger der i selve de kommercielle TV-stationers – og reklameverdenens økonomiske fundament at 'fjernsyn påvirker' (Katz 1982, Morris 1982, Arias 1982, Comstock 1993), er en 'ressource' i en eller anden forstand (Lull 1980, Jensen 1988 & Dickinson 1998)⁴⁴ eller er i stand til at 'indlære' (Berry & Mitchell-Kernan 1982, Barcus 1983). I erkendelse af fjernsynets socialiserende effekt, har man derfor med succes indenfor 'instructional and educational television' (Graves 1982) udviklet programmer med et entydigt undervisningspræg eller med et underholdende samt et uddannelsesmæssigt sigte. Disse programmer, har ikke alene vist sig at have en god effekt på visse grupper, men de er også blevet elsket af børn over hele verden.

Begge disse former for TV-programmer har bevist deres egnethed til indlæringsbrug (Berry & Mitchell-Kernan 1982, Barcus 1983). For det direkte undervisningsrettede 'instructional television's' vedkommende er det et effektivt middel til at undervise elever, fra førskoleniveau til voksne, i en bred vifte af kundskaber fra matematik over fremmede sprog til historie og samfundsfag. 'Educational television' er skabt til at underholde, samtidig med at det stimulerer bl.a. 'symbolske processer', 'kognitive funktioner' og evnen til at ræsonnerer og løse problemer på det fysiske eller sociale plan (Graves 1982). I november 1970 startede bl.a. *Sesame Street*, som helt bevidst viste multietniske scenarier og oplevelser med etnisk-neutrale karakterer som Big Bird, Bert & Ernie. *Mr. Rogers' Neighborhood* gik i luften i oktober 1967 på NET og på PBS (Public Broadcasting Service) oktober 1970 med stor succes: '*... research indicated that the prosocial messages of friendship, persistence, delay of gratification, etc. were behaviorally internalized among low-income child viewers.*'⁴⁵

Eftersom programmer af denne art ikke forekommer i Grønland, vil jeg gå let henover dem og i stedet gøre mere ud af 'entertainment television', som er de tilgængelige programmer i Nuuk og de, som de fleste børn og unge fra 12-19 år vælger under et.

Som navnet angiver, er underholdningsprogrammerne lavet med ét formål for øje, nemlig at underholde, enten, af hensyn til udbyderens bibeholdelse af markedsandelen eller for at fastholde reklameannoncørerne. På trods af disse formåls udelukkende underholdende intention og af den grund også homogeniserende effekt er underholdningsprogrammerne imidlertid alligevel i stand til, under de rette præmisser, at påvirke børn og unges kognitive processer, så de stimuleres til aggressiv eller pro-socialiserende opførsel, lærer sociale roller, får kendskab til samfund og politik, og ikke mindst får smag for reklameprodukter og de medfølgende reklameslogans og -jingles (Graves 1982). Men ligesom i forhold til både 'the instructional og educational television' så reagerer forskellige børn, afhængigt af etnicitet, socioøkonomiske og individuelle variable, forskelligt, – men de reagerer!

Hvis vi kombinerer denne indsigt med resultater indenfor sociale indlærings teorier, der tyder på, at børn foretrækker rollemodeller, der er lig dem selv (Bandura 1977) både hvad angår køn og etnicitet (Sprafkin & Liebert 1978), at både indlæring og opmærksomhed bliver ekstremt forhøjet, når identifikation er mulig (Greenberg 1972, Maccoby & Wilson 1957)⁴⁶ og med minoritetsforskning, der i de senere år viser flere resultater, der peger i retning af *'ethnic awareness'* (Liss 1981)⁴⁷, finder vi, at der er en substantiel formodning om, at etnisk gruppetilhørsforhold forudsiger forskelle i medieforbrug blandt både børn og voksne (Comstock & Coobey 1978).⁴⁸ For blot at nævne nogle få resultater ser vi, at minoritetsseere ser oftere minoritetsprogrammer, hvis de er *'tilgængelige'*, (Eastman & Liss 1978, Greenberg 1986, Comstock & Coobey 1978), at de går meget vidt i deres *'same-race'*-præferencer også på trods af manglende udbud (Liss 1981), at unge minoritetsseere udviser et slående mønster af *'same-ethnic-selection in TV'*, at sorte *'high school students'* i udpræget grad foretrækker *'sorte'* TV-shows, at de yderligere bedømmer sorte personer mere positivt, at de anskuer *'sorte'* programmer som mere realistiske og at de føler en stærkere identifikation med sorte personer. Liss konkluderer: *'Applying the same-race-principle in modeling to other areas implies that black children would prefer to be with, identify with, and, perhaps as an extension, imitate same-race individuals whom they encounter.'*⁴⁹

På kønsfronten gør nogle af de samme forhold, vedrørende over- og underrepræsentation i medierne og den efterfølgende effekt af ikke at se sig selv spejlet som køn, sig gældende. Det er bl.a. påvist, at fjernsyn synes at have vidt forskellige effekter på drenge og piger. TV styrker drenges selvværdsfølelse, mens det svækker pigers (Johnsson-Smaragdi & Jönsson 1994). Piger som bruger meget tid foran fjernsynet, har en meget negativ attitude overfor deres eget køn (Zuckerman et al. 1980).⁵⁰ En af grundene findes formodentlig i det gamle Yoko Ono citat fra 1970'erne (The John Lennon Anthology 1998), hvor hun provokerende hævdede, at *'Women is the nigger of the world'*. På TV-fronten befinder pigerne sig stadig i denne tilstand; som *'nigger of the world'*. Fra flere undersøgelser af mediernes repræsentation af forskellige grupper, viser det sig at *'... women – together with minority groups, children and retired people – are under-represented in American TV programmes.'*, og at *'... it is men who act and have the power, while women usually have a subordinate role'* (Houston et al. 1992).⁵¹

Det er nærliggende at sammenligne med grønlandske forhold: Hvis det er rigtigt, – at et stort medieindtag med meget lidt *'egetkulturelt'* indhold og ringe samme etniske repræsentation samt en undertrykkende rollefordeling, skaber under- eller negativ repræsentation med kumulativ effekt af negative selvværdsforestillinger, – så er den unge grønlandske befolkning, piger som drenge, ilde stedt i en TV-verden af så massiv fremmed påvirkning. Samtidig befinder de sig, som beboere i et ungt Hjemmestyre, i et identitetsskizma mellem egne og andres udtrykte eller latente forestillinger om en autentisk fortid med tabt naturromantik versus en nutid, præget af effekten af en moderne udvikling. En udvikling, der også viser sig som økonomisk afhængighedsfølelse i

forhold til Danmark samt voldsomme tal i statistikker over selvmords- volds- og alkoholforbrug. Og sidst, men ikke mindst, lurer effekterne af, at leve som en slags sproglig minoritet i sit eget land, der i bedste fald kan anskues som en dobbeltsproget kultur. En tosprogsforsker, som selv har en finsk-svensk baggrund (Skrutnabb-Kangas 1990), nævner, at børn fra sproglige minoriteter eller tosprogs kulturer er underlagt et stærkt sprogligt pres, som kan manifestere sig i sociale eller personlige problemer. Disse børn kan blive harmoniske mennesker, men socialt dårligt stillede eller uden samfundsmæssig indflydelse – og så skrider harmonien alligevel gradvist eller, de kan blive arbejdsmæssigt velsituerede, men rodløse og marginaliserede i forhold til deres baggrund. Skrutnabb-Kangas (1990) forklarer skizmaet således: Hvis barnet bliver etsproget i sit eget sprog, bliver mange uddannelsesveje lukkede, mulighederne for at konkurrere med den sproglige majoritetsungdom begrænsede og dermed bliver chancerne for at deltage aktivt i samfundslivet alvorligt indskrænkede. Hvis barnet derimod bliver etsproget eller meget dominant i majoritetssproget, kan konsekvensen blive, at den unge glemmer sit eget sprog og dermed mister kontakten til forældrene og deres oprindelse og kultur. Dermed er der skabt grobund for psykiske problemer som fremmedgørelse, rodløshed, identitetsproblemer og marginalisering, for nu kun at nævne de personlige omkostninger.⁵² Omkostninger, som man også ser i et andet socialpsykologisk kompleks, som størstedelen af den grønlandske ungdom også kandiderer til, nemlig den at være førstegenerationsakademiker.⁵³ Skrutnabb-Kangas (1990) ser kun en sund udvej for de unge i en tosprogs kultur, nemlig den, at blive fuldt tosproget. Denne udvej kræver et modent samspil af forældre, politikere, skolen og de nationale medier for at kunne blive en realitet.

De unges mediepræferencer antyder, at de formodentligt er mere latent splittede end de selv aner imellem deres impulsive behov for at bearbejde daglige, interpersonelle konflikter på et alment menneskeligt, omend kulturelt og sprogligt kun svagt genkendeligt niveau – som eksemplet med *Melrose Place* antyder, – og så det affektive behov for genkendelse og identifikation på et nationalt, kulturelt og sprogligt plan, som interessen for *Qanoroq* og *Nuuk Ugeavis* – de afgjort mest lokale mediefrembringelser, – også demonstrerer nødvendigheden af. Som sagt er det for vores undersøgelses vedkommende lidt vel tidligt mere end blot at antyde noget empirisk om dette, men fra andre sider og steder bekræftes den antagelse, at i en verden, som mange steder er præget af social uro, økonomiske kriser, politisk omskiftelighed og kulturel forskellighed, er fjernsynet et medium, som mange individer – og i mere udpræget grad lavindkomst – og minoritetsgrupper (Comstock & Cobbey 1978) – forlader sig på som en pålidelig social-kulturel informant eller for at føle social eller psykologisk identifikation. De oplevelser der medieres også bare via 'tossen' kan rumme overvældende følelser. I Australien, som er et af de utallige steder i verden, der har mange af Grønlands etniske eller multikulturelle problemer i relation til medierne, voksede forfatteren og kritikeren, Anna Maria Dell'oso op i Melbourne, som barn af italienske bonde immigranter. Hun beskriver hvor-

dan hun i 1960'erne interesseret fulgte med i fjernsynets programmer i sin søgen efter måden at opføre sig på i det Australske samfund, uden at hun dog kunne genkende TV- billedet fra sin egen hverdag, hverken med hensyn til sproget, kulturen eller den sociale interaktion⁵⁴. Da SBS-TV (the Special Broadcasting Service – Television Service) i 1980 blev en del af det nationale australske TV-system, som et forsøg på at tilgodese etniske og multikulturelle interesser, oplevede Dell'oso med denne stations programmer for første gang en genkendelig kulturel og sproglig virkelighed i fjernsynet og hendes uventede følelsesmæssige reaktion⁵⁵ på denne oplevelse, fortæller hvilket ubevidst savn den manglende identifikation havde været for hende.

Bruges fjernsynet imidlertid som en socialiseringsfaktor, når etniske minoriteter kommer til et fremmed land, som både Dell'oso og andre beskriver (Palmer, Smith & Strawser 1993), så virker fjernsynets fremmedartede indhold også den anden vej, idet det demonstrerer for de etniske minoritetsbørn, hvordan de opleves af andre. Som fraværende, kun svagt repræsenteret, som stereotypier (Berry & Mitchell-Kernan 1982, Barcus 1983) eller som ofre⁵⁶ (Gerbner & Signorielli 1980). Jo mere disse børn er udsat for sådanne stereotypier, jo mere oplever de et fald i selvværd og jo mere ønsker de at isolere sig. Det er en endeløs spiral:⁵⁷ *'The television tool through which they sought socialization and integration in the final analysis segregates them.'*

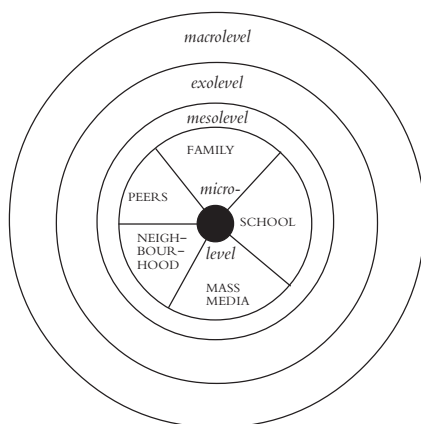
Til et sprogligt, nationalt baseret fjernsyn for børn, som er født og opvokset i deres eget land uddelegeres langt mindre ansvar til TV, idet børnene hovedsageligt bruger det til dagligdags eskapisme og underholdning. (Zohoori 1988 IN: Palmer, Smith & Strawser 1993). På samme måde skaber etnisk tilgængeligt fjernsyn for etniske grupper en *'safe heaven alternative'* for identifikation med egen kulturel baggrund. (Palmer, Smith & Strawser 1993) I den udstrækning et givent medium imidlertid leverer information og udvikler færdigheder af uddannelsesmæssig, social eller psykologisk værdi, i den udstrækning må også *'... ethnic differences in access carry lasting social consequences.'*⁵⁸ Og det er disse langvarige sociale konsekvenser, man også kan formode, vil ramme børn og unge Grønland, som for 90%'s vedkommende underholder sig med en kulturel og sproglig forskellig TV-verden. Ser man de importerede danske programmer i fjernsynet i Nuuk, ser man en ren 'hvid' verden. Vises der omvendt et grønlandsk produceret program, er danskere ofte udelukket, om end ikke andet så, af sproglige grunde. I begge tilfælde vises udsendelserne som regel uden undertekster. Det, der formidles videre til børn og unge er en etnisk opspaltet verden, ligesom den kvantitet og den kontekst, udsendelserne har i relation til hinanden, lærer den unge generation, hvem der er vigtigst, hvem der er mest værdsat og hvem der fremtræder som de højt placerede.

Efter nu at have været en lille omvej over andres landes forskning i mediepåvirkning og etnicitetspræferencer, vender vi os igen mod Nuuk undersøgelsen. I den påviste jeg, at også de unge i Nuuk udviste etniske forskelle i deres mediepræferencer og -forbrug på den måde, at unge i Nuuk vælger nyheder som deres informationskilde ifølge deres sproglige baggrund, at de unge grøn-

landssprogede, ligesom børn og unge over hele verden, foretrækker film, serier og underholdning som deres primære valg, og at der ikke i den grønlandske sendeflade findes programmer, der er både underholdende (i.e. film, serier og underholdning) og grønlandssprogede. De unge grønlandssprogede er altså ikke i stand til at vælge *same-ethnic-selection*-programmer, som unge af sort, mexikansk, australsk, canadisk etc. observans efterhånden kan og gør.

Der er imidlertid endnu et andet parameter, der er af stor betydning for at kunne bedømme virkningen af et fremmed domineret fjernsyn på de unge i Grønland. Vi ved, at børn og unge menneskers intellekt udvikles gennem aktiv interaktion med deres omgivelser. Som vi har set det i mange undersøgelser, har fjernsynet blandt andre medier, en status som en slags femte familiemedlem blandt andre vigtige faktorer som familie, kammerater, naboer og skole som vi ser det i denne figur 9 herunder:

FIGUR 9: Bronfenbrenners model for menneskelig udvikling

Kilde: Johnsson-Smaragdi & Jönsson, 1994

I den inderste cirkel er fem inddelinger af næsten samme størrelse. De fem dele er intimt forbundet med hinanden i en gensidig interaktion. Blicher et af elementerne forsømt eller udsultet som f.eks. familierelationen – er den problematisk eller manglende – står et eller flere af elementerne i fare for at tage over. Børn vender sig imod det eller de område(r) af livet, der giver respons, står til rådighed, trøst eller bare 'er der'. Efterfølgende bliver det eller de elementer meget betydende i barnets verden på bekostning af andre.

Med de her foreløbige resultater omkring det grønlandske misforhold mellem fjernsynets udbud og efterspørgsel, sammenkoblet med den beskrevne udenlandske forskning og det mulige svigt i et eller flere af Bronfenbrenners beskrevne vigtige nære samfundsrelationer, som vi ser spejlet i de alarmerende

statistiske tal vedrørende ungdomsselv mord,⁵⁹ vold, omsorgssvigt,⁶⁰ alkohol⁶¹- og børnemisbrug⁶², så frygter jeg, at nogle af de dårlige virkninger, der er påvist omkring fjernsynets evne til at uddybe kundskabskløften, nedbryde selv vær det og cementere kulturforskelle, som angivet ovenfor, vil vise sig at være rigtige. Med mindre de unge da følger de ældre grønlanderes eksempel i fjernsynets barndom: At skrue ned for lyden, lade billederne danne et omskifteligt tapet og i stedet høre radio⁶³, som for næsten 60% vedkommende er rent grønlandsk!

Noter

1. Stud. mag. Pia Rosing Heilman: *16-19 åriges medievaner ud fra et sprogligt aspekt*. Ellen Nuunu Jensen: *12-15 åriges TV-brug*. Bula Larsen: *12-19 åriges forbrug af musikvideoer*.
2. Birgit Kleist Pedersen: *Medieprofil blandt 12-19 årige i Nuuk – et pilotprojekt med fokus på videobrug*.
3. Tallene er hentet fra Grønlands Statistiske Årbog 1996.
4. De endelige resultater fra pilotprojektet publiceres i en rapport i *Inussuk, Arktisk forskningsjournal* primo 1999 og resultaterne fra den landsdækkende undersøgelse offentliggøres i en feltarbejdsrapport i *Grønlands Kultur & Samfundsforskning* 1998 og i to endelige rapporter i løbet af efteråret 1999.
5. I 1997 udførte Birgit Kleist Pedersen og jeg den landsdækkende kvantitative undersøgelse med 700 spørgeskemaer om foråret og 100 interviews om efteråret. Begge dele i henholdsvis 6 grønlandske byer for den kvantitative del og 5 for den kvalitative del, nemlig: Upernavik, (Assiat), Tasiilaq, Ittoqoortormiut, Sisimiut og Qaqortoq. Resultaterne fra dette projekt ventes tilgængeligt ultimo 1999.
6. Birgit Kleist Pedersen, som jeg arbejder sammen med, opererer i sin artikel med 197 respondenter, fordi hun i sit fokuspunkt på særlige sproglige faktorer har været nødt til at afvise yderligere 9 respondenter, der har svaret modstridende på nogle sprogspørgsmål, som jeg ikke medtager i min del af materialet.
7. Peter Bloss (1990).
8. Jørgen Pauli Jensen (1975) IN *Psykologiboken* 1994.
9. Drotner (1995a).
10. For en udførlig beretning se: *Oxholm m.fl.* (1978).
11. For disse tal se Birgit Kleist Pedersen andetsteds i denne antologi.
12. Da **Island** startede sine fjernsynsudsendelser i 1966, var det den faste intention at stræbe efter en national domineret programflade. I 1984 var de nået op på en 40% 's egenproduceret sendeflade, samtidig med at de oversatte alle fremmedsprogede udsendelser. CBC, den statsejede **Canadiske** TV-station, har et påbud om at sendefladen skal indeholde minimum 60% canadisk 'indhold', vedrørende sprog, skuespillere, instruktører osv.. Blandt inuitterne i **Igloolik** i Canadas Nord-Vest-territorier, blev indførelsen af fjernsyn droppet ved afstemning både i 1975 og 1978, da det lokale råd frygtede at børnene ville miste deres modersmål på grund af den massive engelsksprogede påvirkning fra satellit TV. Inuitterne ønskede først at få TV når de kunne blive sendt på Inuktitut. (Global Television, 1996).
13. Kristian Olsen aaju: 'Balladen om identiteten – en ubeskrivelig ballade.' *Fra Havets Mor til Halleluja Mor Danmark*. Forlaget Kragestedet 1978. Her citeret fra Hjort Nielsen & Kleivan (1984)

14. Avisen: A/G 9. oktober 1975.
15. Robert Petersen: Medierne og kulturen IN: Betænkning vedrørende Radio- & TV-spredning i Grønland, Bilag 4, p. 29, Nuuk 1984.
16. TV i Grønland. Betænkning afgivet af det grønlandske TV-udvalg. Betænkning nr. 739. København 1975, bilag 1, p. 39.
17. Avisen: Sermitsiak nr. 10, Marts 1982.
18. Det bemærkes at tallene for TV fra *Grønlands Statistiske Årbog* var højere end de her angivne: 3171 timer mod mine beregninger, hvor gennemsnittet er beregnet fra maj 1996 og som giver 3049. Variationen kan dels skyldes en tilfældig variation og samtidig at KNR-TV året er inddelt i fire sæsoner, hvor udbuddet varierer en smule. Bl.a. sendes der ikke *Qanoroq*, den grønlandske TV-avis i sommersæsonen.
19. Opgjort i maj 1996, – sommersæsonen hvor sendetiden er lidt kortere. Derfor en difference i forhold til figur 3's 359 timer, som er opgjort på årsbasis.
20. Se fodnote 18 og 19.
21. Drotner (1995a).
22. Beregningen er foretaget i de uger pilotundersøgelsen løb: 3.-9. & 10.-16. maj 1996. I disse uger blev der udsendt 659 minutters egenproduktion på KNR-TV og i DR1 5855 minutter. Tallene er ikke KNR-TV eller DR1's egne, men mine beregninger efter programoversigter.
23. Oplysningerne fra dette afsnit omkring KNR's strategiplan og fremtidsvisioner stammer fra brevveksling og samtale med Peter Frederik Rosing, som jeg takker for interessante informationer.
24. Her de 15-18 årige for at have et sammenligningsgrundlag med en ny dansk undersøgelse (Fridberg 1997).
25. Summen af procenterne i de enkelt grupper giver over 100% fordi respondenterne gerne måtte svare på flere af kategorierne.
26. Det samlede antal giver et større antal fordi nogle af respondenterne har svaret på flere af kategorierne.
27. Både (Hake 1994) og (Linné & Marosi, 1980) målte at den 11/12-15 årige gruppe havde den højeste seertid.
28. Drotner (1995a), p.19.
29. Drotner (1995a), p. 18.
30. Jeg har f.eks. hørt unge her vrænge over stationært kamera og synlige ledninger på gulvet i et underholdningsstudie.
31. Se note 25.
32. For disse tal se Birgit Kleist Pedersen andetsteds i denne antologi.
33. Kleist Pedersens tal (1999) viser samme tendens som danske undersøgelser, nemlig at læselysten viger med alderen (Drotner 1995).
34. Se Kleist Pedersen i denne antologi.
35. Figuren er vist i absolutte tal, da gruppen er jævnt fordelt imellem grønlandssprogede/dansksprogede og piger/drenge.
36. Kleist Pedersens tal (1999).
37. Jeg er imidlertid opmærksom på, at denne omstændighed desværre også kan præge andre af surveyets data, da både TV's programprofil i denne uge var mere præget af 'arktisk' sport end ellers og at dette forøgede indslag samtidig nedtonede andre normalt forekommende programmer, ligesom det også givetvis har influeret på de af de unges spørgeskemaer, som netop blev udfyldt midt i denne sportsrus.
38. Den grønlandske mand slår sin kone på grund af frustration.

39. Filmens hovedperson drikker og føler sig utilpas i det moderne samfund, leger storfanger overfor konen og drømmer om at genoptage en tidligere livsform. Efter sin søns selvmord tager han på en slædetur som en slags initieringsrite, der tillader ham at vende tilbage og forsones sig med tilværelsen.
40. Mander (1981), p. 109.
41. Mander (1981), p. 112.
42. Mander (1981), p. 111
43. Robert Petersen: Medierne og kulturen IN: Betænkning vedrørende Radio- & TV-spredning i Grønland, Bilag 4, p. 29, Nuuk 1984.
44. Dickinson (1998) argumentere for at kalde fjernsynet 'ressource', som f.eks. kan hjælpe til i en beslutningsproces omkring mad og spisevaner, mens Lull (1980) ser TV som en 'environmental resource, der er med til at strukturere familielivets rutiner og Jensen (1988) ser det ressourcemæssige aspekt i forhold til nyhedsformidling. (Her refereret efter Dickinson 1998).
45. Palmer, Smith & Strawser (1993) IN Berry & Asamen (1993), p. 151.
46. Reference fra Liss (1981), p. 109.
47. Disse præferencer gælder også indefor legekammerater, dukker, og billeder.
48. Reference fra Betsy J. Blosser (1988), p. 454.
49. Liss 1981, p.108.
50. Reference fra Johnsson-Smaragdi & Jönsson, 1994, p. 177.
51. Reference fra Johnsson-Smaragdi & Jönsson, 1994, p. 177.
52. En dårlig beherskelse af modersmålet kan også give problemer i tankeværktojsdelen i forhold til majoritetsproget, (Skutnabb-Kangas 1990, p. 53)
53. Asta Fink (1990).
54. Det billede af den gennemsnitlige familie som hun så i det engelske/amerikansk talende TV havde intet med hendes egen familie at gøre: I TV verdenen gik moderen net rundt hjemme for at passe huset, der var en boligindretning som var milevidt fra hendes egen og make-up, angora sweaters og en evig strøm af kærester var hverdag for TV's heltinder. Noget som hun slet ikke kunne genkende, men som hun ivrigt forsøgte at imitere. (Smith 1998).
55. *'When I first saw SBS television, in my 20s, I cried I was living in a share-house of young artists and journalists in inner-city Sydney, we all tuned in to the first broadcast. I hoped that none of my flat-mates saw how it was affecting me. I didn't expect to get so emotional ... Maybe I cried because I felt some part [sic] my story, the drama of my life, had finally been officially placed into the jigsaw puzzle that is society, Australian life. Maybe I cried because someone was speaking not only to me but to the people all around the country in my accent, in the language of my parents. Maybe it was simply the sight of another wog reading the evenings news – a news service that connected Australia with the rest of the world and not just a few murders in Sydney and Melbourne before turning over to sport – that impressed me.'* (Smith 1998), p. 218.
56. Etniske minoritetsgrupper er sammen med kvinder og ældre oftest set som ofre i TV.
57. Palmer, Smith & Strawser (1993) IN Berry & Asamen (1993), p. 145.
58. Palmer, Smith & Strawser (1993) IN Berry & Asamen (1993), p. 144.
59. I undersøgelsen *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*: (Pedersen 1997), oplyser 18% af skolebørnene at de alvorligt har overvejet at begå selvmord og at halvdelen af disse ikke havde talt med nogen om det, p. 48.
60. 4,3% af de grønlandske børn i en landsdækkende undersøgelse (Kreutzmann (1995) var i 1992 anbragt uden for hjemmet for 44% vedkommende med en frekvens på 2-10 gange. Ser man regionalt på tallene er der en skævhed, idet 14,9% af børnene på Østkysten var anbragt udenfor hjemmet overfor kun 3,4% på Vestkysten.

61. Ifølge en undersøgelse: (*Bjerregaard m.fl.*) (1995), oplyste 17% af den adspurgte befolkning at de var 'storforbrugere' og 19% oplyste at de var 'rusdrikkere'. Andelen var størst blandt mænd i alderen 18-24 og grønlandere i bygder, p. 76-78. Ligeledes oplyste mere end en trediedel af befolkningen at der var 'problemer' med alkohol i deres barndomshjem: for personer født efter 1960 mere end halvdelen, p. 84.
62. I undersøgelsen *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*: (Pedersen 1997), oplyser 6,7% af de adspurgte børn at de er blevet *tvunget* til sex af 'kæresten' 40%, 'faderen' 9,6%, 'moderen' 6,1%, 'plejefaderen' 6,7%, 'andet familiemedlem' 18,5% og 'andre' 41%, p. 49.
63. Hjort Nielsen & Kleivan (1984).

Litteratur

- Andersen, Ole E. (1995) *Medieudbud og Medieforbrug i Danmark 1983-1994*. Rapport udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg. København.
- Arias, M. Beatriz (1982) 'Educational Television: Impact on the Socialization of the Hispanic Child.' IN: Berry & Mitchell-Kernan (1982).
- Avisen: A/G (1975) Oktober. Nuuk.
- Avisen: Sermitsiak (1982) Marts. Nuuk.
- Bandura, A.A. (1977) *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Barcus, Earle F. (1983) *Images of Life on Children's Television. Sex Roles, Minorities, and Families*. Praeger Special Studies, Praeger Scientific. New York.
- Berry, Gordon L. & Mitchell-Kernan, Claudia (1982) (eds.) *Television and the Socialization of the Minority Child*. Academic Press. New York.
- Berry, Gordon & Asamen, Joy Keiko (1993) *Children & Television. Images in a Changing Sociocultural World*. Sage Publications. London.
- Medieudvalgets betænkning (1996) *Betænkning om børns og unges brug af massemedier*. Betænkning nr. 1311. Udgivet af Medieudvalget, Statsministeriet. København.
- Bjerregaard, Peter m.fl. (1995) *Levevilkår, livsstil og helbred i Grønland*. DIKE's Grønlandsskrifter nr. 4. Nuuk.
- Blos, Peter (1990) *Om ungdomsårene*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Blosser, Betsy J. (1988) 'Ethnic Differences in Children's Media Use' IN: *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. Volume 32, Number 4, Fall 1988.
- Bruhn Jensen, Klaus (1995) Borgerlige ord. Modtagerens perspektiv på nyhedsmedierne i den demokratiske proces. Rapport udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg København, august 1995.
- Brørup, Mogens, Lene Hauge, Ulrik Lyager Thomsen (eds.) (1994) *Psykologiboken* Universitetsforlaget, Oslo.
- Comstock, George & Cobbey, Robin E. (1978) Television and the Children of Ethnic Minorities IN: *Ethnic Studies in Black & White*.
- Comstock, George (1993) 'The Medium and the Society: The Role of Television in American Life' IN: Berry & Asamen (1993).
- Dickinson, Roger (1998) 'Modernity, consumption and anxiety: television audiences and food choice'. IN: Dickinson, Harindranath & Linné (1998).
- Drotner, Kirsten (1995a) *Mediedannelse: Bro eller barriere? – Om børns og unges mediebrug*. Rapport udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg København, oktober 1995.
- (1995) *At skabe sig selv – Ungdom, æstetik, pædagogik*. Gyldendal. København.
- & Klitgaard Povlsen, Karen (red.) (1997) *Tankestreger – nye medier, andre unge*. Borgen/Medier. København.

- Eastman, Harvey, A & Liss, Martha B. (1978) Ethnicity and Children's TV Preferences IN *Journalism Quarterly*.
- Fink, Asta (1990) *Somme tider ser det ud som om æblet falder langt fra stammen*. Foredragsserien hæfte 5. Eget tryk. Århus.
- Forchhammer, Jette (1998) *Børn med TV*. Nord 1998:5. Nordisk Ministerråd. København.
- Fridberg, Torben m.fl. (1997) *Mønstre i mangfoldigheden*. 15-18 åriges mediebrug i Danmark. Borgen/Medier. København.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (1980) 'The 'mainstreaming' of America: Violence profile', no.11 IN: *Journal of Communication*, 30(3).
- Graves, Sherryl Browne (1982) 'The Impact of Television on the Cognitive and Affective Development of Minority Children' IN: Gordon L. Berry & Claudia Mitchell-Kernan (1982).
- Greenberg, B. S. (1972) Children's reactions to television blacks. IN: *Journalism Quarterly*, 1972, 49.
- Grønlands Statistik, Grønlands Hjemmestyre (1996) *Grønlands Statistiske Årbog*. Nuuk.
- Grønnelykke, Jacob (1997) *Qaamarngup Uummataa*. Da. *Lysets hjerte*. København/Nuuk.
- Hake, Karin (1994) *Fjernsynsbarn*. Oslo.
- Heilman, Pia Rosing (1996) *16-19 åriges medievaner ud fra et sprogligt aspekt*. Upubliceret opgave. Ilisimatusarfik. Nuuk.
- Jerlang, Esben (ed.) (1997) *Barnets udvikling – en helhed*. Psykologiske og pædagogiske temaer. Socialpædagogisk Bibliotek. Munksgaard. København.
- Jensen, Ellen Nuunu (1996) *12-15 åriges TV-brug*. Upubliceret opgave. Ilisimatusarfik. Nuuk.
- Johnsson-Smaragdi, Ulla & Annelis Jönsson (1994) 'Self-evaluation in an ecological perspective: neighbourhood, family and peers, schooling and media use'. IN: Rosengren (1994).
- Katz, Oscar (1982) 'The Television Industri and Socialization'. A Perspective. IN: Berry & Mitchell-Kernan (1982).
- Kleivan, Birna Marianne, Hjort Nielsen, Ulla (1984) *KNR-TV's første år*. De lytter til radioen. Tusarlivik, Nuuk.
- Kreutzmann, Gladys (1995) 'A one year Greenlandic study of temporary and permanent placement of children and adolescents outside their homes', IN *Arctic Medical Research*. Vol. 54: Suppl. 1, 1995.
- Larsen, Bula (1996) *12-19 åriges videobrug*. I arbejde: Ilisimatusarfik. Nuuk.
- Lennon, John (1998) *The John Lennon Anthology*. Printed in EU.
- Linné, O. & Marosi, K. (1980) *Børn og massemedier*. København: Danmarks Radio, Forskningsrapport nr. 8 B/80.
- Liss, Marsha B. (1981) 'Children's Television Selections.' A Study of Indicators of Same-Race Preferences IN *Journal of Cross-Cultural Psychology*, Vol 12 No. 1, March 1981. Western Washington University.
- McRobbie, A. (1978) Working Class Girls and the Culture of Femininity. IN: Women's Studies Groups (eds), *Women Take Issue*. London: Hutchinson, 96-108.
- Maccoby, E.E. & Wilson, W.C. (1957) 'Identification and observational learning from films' IN: *Journal of Abnormal and Social Psychology* 55.
- Morris, Joann Sebastian (1982) 'Television Portrayal and the Socialization of the American Child' IN: Berry & Mitchell-Kernan (1982).
- Oxholm, Ole, Olsen, Moses & Lyng, Finn (red.) (1978) *50 år i luften*. Et halvt århundredes radiofoni i Grønland. Grønlands Radio. Nuuk.
- Palmer, Smith & Strawser (1993) *Rubik's Tube*. Developing a Child's Television Worldview. IN: Berry & Asamen (1993).
- Pedersen, Birgit Kleist (1999) Denne antologi.

- Pedersen, Johan Michael (1997) *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*. DIKE's Grønlandsskrifter nr. 8. København.
- Petersen, Robert (1984) 'Medierne og kulturen' IN: *Betænkning vedrørende Radio- & TV-spredning i Grønland*, Bilag 4. Nuuk.
- Radway, Janice A. *Reading the Romance*. The University of North Carolina Press, London.
- Rosengren, Karl Erik (1994) *Media effects and beyond*. Culture, socialisation and lifestyles. Routledge. London.
- Signorelli, Nancy (1993) Television, The Portrayal of Women and Children's Attitudes IN: Berry & Asamen (1993).
- Skrutnabb-Kangas, Tove (1990) *Minoritet, sprog og racisme*. Forlaget Tiden. Randers.
- Smith, Anthony (Ed.) (1998) *Television. An International History*. Oxford.
- Sprafkin, J. N. & Liebert, R. M. (1978) 'Sex-typing and childrens television preferences' IN G. Tuchman et al. (eds.) *Hearth and Home: Images of Women in the Mass Media*. New York: Oxford Univ. Press.
- Sorensen, Bo Wagner (1994) *Magt eller afmagt? Køn, følelser og vold i Grønland*. Akademisk Forlag. København.
- TV i Grønland (1975) *Betænkning afgivet af det grønlandske TV-udvalg*. Betænkning nr. 739. København + Bilag.
- Withey, Stephen B. & Abeles, Ronald P. (1980) *Television and Social Behavior*. Beyond Violence and Children. A Report Committee on Television and Social Behavior Social Science Research Council. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale, New Jersey.